

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., 1/2 an
6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., 1/2
an 9 fr., 1/4 an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 22 Iulie 1905.

Numărul 29.

Invitare de abonament.

Cu 1-a Iulie a. c., să începe abonament nou la „Unirea”, la care invităm cu toată onoarea pe On. nostri Cetitori, ce nu au apucat încă a-și renoi abonamentul, să binevoiască a și-l renoi, pentruca să nu să facă întrerumpere în expedarea foaiei.

Totodată rugăm cu totdeauna pe On. abonenți, cari sunt în restanță cu abonamentul de pe anul acesta, cum și de pe anii trecuți, — să binevoiască a ni-l trimitte, căci foaia are însași lipse, și să nu poftască nimenea, ca să i-o trimitem gratuit.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Întru mărirea lui Dumnezeu.

(=) În zilele noastre, — a căror caracteristică e scepticismul și vânarea intereselor și a plăcerilor materiale — rar ni-se dă ocazia să putem înregistra din când în când vre-o faptă nobilă și măreață, carea să deștepte în noi sentimente mai înalte, dându-ne astfel înboldul pentru a cerca să o imităm.

Viața de toate zilele, cu micile ei intrigi și interese trecătoare și viața publică, cu frazele ei goale și lustruite se aseamănă mormintelor spoite pe din afară, cari din lăuntru sunt pline de putreziune.

Bărbații cu inimă mare, sufletele generoase și nobile strălucesc ca tot atâta astrii în caosul acesta de interese josnice, arătându-ne singura cărare dreaptă, care există; iar faptele lor, curată tot nămolul vremii de pe inima noastră, lăsând ca aceasta să apară așa de bună și curată, cum a eșit din mâinile Ziditorului.

Ne bucurăm atunci și noi din tot sufletul, văzând înalta pilduire și sufletul nostru se opintește să-și iea un avânt mai înalt, încearcă să se ridice în sfere mai senine, sbătându-se din aripile lui, tăiate pe jumătate.

O astfel de măreață și nobilă faptă este știrea ce ne-o aduc confrății dela „Răvașul”, că adevărat: Domnul Ștefan Havași-Oășanu și-a testat întreaga sa avere de o sută de mii coroane pentru zidirea unei noue biserici române greco-catolice în Cluj.

Fapta vorbește dela sine; ori-ce comentariu e de prisos.

Ne reamintim contribuiriile, pe cari le cetiam în toată săptămână în „Răvașul” pentru noua biserică greco-catolică, ce avea să se zidească, și ne gândiam atunci la această nouă biserică românească în Cluj ca la o viziune foarte departe în viitor, pe care Dumnezeu nu ne va învrednici să o vedem cu ochii. Copiii nostri, ori nepoții nostri, poate să aibă norocul, care pentru noi era numai un vis frumos și îndepărtat.

Și iată, că din marimonia unui fondator generos de odată s'a făcut un paș uriaș spre această luminoasă țintă — și putem spera acum, să vedem în viitorul mai apropiat, înălțându-se falnică zidire a bisericii nouă din Cluj, după cerințele orașului mare și după însuși numărul mare al credincioșilor, care se urcă la aproape 7000 de suflete.

Fapta aceasta generoasă o plămădisse nobilul fondator cu ani înainte; în Joia-mare a acestui an a încheiat înaintea notarului public actul de donațiune, astfel încât Escelența Sa Mitropolitul având cunoștință despre cele sevârșite a scris fondatorului asupra sfintelor sărbători o călduroasă scrisoare de laudă și de mulțămită. După ce afacerea a trecut prin toate forurile, cu învoirea fondatorului, lucrul s'a adus în publicitate, vestit fiind din partea protopopului Clujului de pe amvon credincioșilor, cari în frunte cu curatoratul lor au aranjat o mișcare frumoasă de mulțămire și laudă în cinstea fondatorului.

Iată câte-va șire din „Răvașul” asupra acestei sărbătoriri:

„Curatoratul bisericesc la rândul său, plin de bucurie la o faptă așa de vrednică a dorit să răspundă cu recunoștință potrivit și ocupându-se în done ședințe cu acest

lucru a luat hotăriri, cari sunt vrednice și de biserică dăruită și de marelui ei dăruitor Cuprinse în zece puncte, ca în zece porunci și hotăririile acestea exprimă toată mulțămirea și recunoștința bisericii față cu dl Havași Oășanu, și dispun pentru toate timpurile cum să se perpetueze recunoștința neperitoare a credincioșilor, cum și pomenirea prețioasă a fondatorului. Hotăririile acestea, firește, se păstrează s.b. vâului unei evlavioase discrețiuni, recunoștința bisericii s'a dovedit însă de pe acum, și despre aceasta putem vorbi așa dară.

Întâiu și întâi dl. protopop Dr. Dăianu a adus la cunoștința credincioșilor, de pe amvon, într-o predică potrivită, fapta ce a săvârșit dl Ștefan Havași, aprețind-o în lumina credinței și a dragostei de neam și de biserică.

Poporul credincios a aclamat cu însuflețire, în biserică, pe dl Havași — și după eșirea din biserică nu-și putea tălci îndestul bucuria ce le-a stăpânit inimile.

Curatoratul la rândul său chiar ieri — în ziua marilor apostoli Sf. Petru și Pavel — a trimis o deputațiune de onoare la dl Havași, însuși curator al bisericii, ca să-i exprime mulțămirea, dragostea și admirația ce i-o păstrează. Oratorul deputațiunii a fost dl Dr. E. Dăianu, președintele curatoratului, la a cărui cuvinte a răspuns, mișcat până la lacrimi, dl Havași dorind ca pilda dată să găsească cât mai mulți urmași, ca să vedem cât mai curând strălucind crucea de aur de pe noua biserică română din Cluj.”

Vestim și noi cetitorilor nostri numele lui spre bună pilduire, vestim fapta lui nobilă, să o cunoască cu toții și să o cinstească. Vestim numele venerabilului bătrân de 74 ani, care își închină toată averea agonisită în o viață îndelungată și laborioasă, pentru podoaba casei Domnului.

Numele lui trece de parte de cercul cunoscuților de până acum, ridicându-se între fondatorii nostri de întâiul rang, binemeritând de titlu: „binefăcător al bisericii și al neamului.”

Departa în viitor se întind efectele jertfei lui curate.

... Sub boltiturile bisericii noue și mărețe din Cluj, fumul de tămâie se va înălța în undulări mângâitoare, înălțându-se spre bolta țării de odată cu șopotul molcom al rugăciunii și cu vibrările cântărilor sfinte. Corul tinerimii universitare va executa responsoriile și biserică va fi tixită de lume. Bătrâni și tineri, bărbați și muieri — toți se vor închina cu sufletele împăcate Dumnezeului neamurilor. Și prin

geamul frumos colorat, soarele va arunca un mănunchiu de raze de foc, într'aurind slovele de aur de pe o tablă de marmură din perețele bisericii...

Copiii de școală vor ceti atunci în slovele de aur numele lui: *Ștefan Havași-Odșanu*.

Să luptăm!

Lupta e viața omului aici pe pământ, deci lupta e sâmul vieții. Cine luptă e viu. Au trecut acele vremuri, când amorțea somnului greoi cuprindea neamul român. Azi ne-am trezit din „somnul cel de moarte” azi trăim, căci luptăm, și traiul însuși e o luptă. Destul am dormit veacuri de-arândul, încât dușmanilor noștri ușor li-s'a putut părea, că nu ne vom mai trezi, că suntem morți. Și ei ar vrea ca din nou să ne dăm drept morți, ca ei să poată pași în bună voie peste trupul fără suflare a neamului nostru. Dar' la aceasta nu ne va lăsa Dumnezeu strămoșilor noștri! Nu ne va lăsa Dumnezeu părinților, dacă noi nu vom privi cu mâinile în sân, cum ni s'a săpă mormântul vieții noastre naționale, dacă vom lupta, dacă viața noastră avea va fi o luptă. Și ce frumos e să lupți pentru lucruri sfinte, pentru idealuri tăurite de strămoșii noștri, de mai marii neamului, de însuși sufletul nostru; ce frumos e a lupta, când știi, că aceea, pentru ce te lupți e însuși adevărul mai limpede ca soarele de pe bolta cerească; ce frumos e a lupta fără râvnă de câștig material — și ce glorios e a învinge. Iar fără luptă nu s'a da învingere.

Nu înțeleg lupta cu arme! Au trecut acele timpuri, când ferul și focul făureau

adevărul. Și chiar și când acelea ar fi măestrul adevărului și astăzi, noi nu am recurge la el. Temeiul, pe care stăm noi, e temeiul civilizațiunii tuturor popoarelor: e dreptul, e legea. Nu vrem mai mult, decât ni-se cuvine; nu cerem, ce nu ni-s'ar cădea. Noi luptăm, și trebuie să luptăm cu puterea minții, convingerii, învățaturii. Și unul fie-care din noi e un ostaș al adevărului. Unul fie-care Român trebuie să fie un sâmul al dreptății pentru cei ce doresc a face nedreptate acestui neam. Mare lucru, vrednic de luare aminte! Așa dară unul fie-care Român: mic și mare, învățat și opincariu, tinăr și bătrân, preot și mirean, are o datorință sfântă de a fi o proptea al adevărului, pentru care luptă neamul nostru întreg. Datorința o avem unul fie-care. Nime n'are de a se cugeta pe sine de prea mic, de prea neînsemnat, de nechemat la această luptă. Nu suntem numai ai noștri, suntem ai neamului întreg, și neamul are lipsă de noi! Cel slab prin cel tare se întărește, iar dacă la cel tare se alătură cel slab cel dintâiu, devine și mai tare. N'are drept să se cugete nime astfel, că neamul poate trăi și fără el, căci toți suntem ai neamului, și neamul are lipsă de noi de toți. Pe nime n'are să-l descurajeze fuga lașe și tradarea rușinoasă a unora, căci gunoiu a fost și va fi totdeauna. Cu dispreț să pășim peste acest gunoiu, și ochii noștri să-i țintim în soare, ca vulturul, cu a cărui sâmul învingeau străbunii noștri Romani, în soarele dreptății și a idealului sfânt, pentru care ne-am înrolat sub steag.

Ce face însă tăria ostașului în luptă? Trei lucruri: *moralitatea*, care-i împrumută vâjjoșia trupului, *înțelegerea și dragostea cauzei* pentru care luptă și *ascultarea mai marilor* lui. Aceste trei lucruri se recer și

dela noi, cari suntem ostașii cauzei sfinte a vieții noastre naționale. Aceste trebuie să le aibă fie-care ostaș, ca să poată cere parte din învingere. Fără moralitate e imposibil a și vorbi de idealuri mari. Omul imoral e absolut incapace de însuflețire, și deși o ar avea, ea e numai la aparință, și la cea dintâiu suflare de vânt dispare, pierce.

Pe cum moralitatea dă vâjjoșie și tărie trupului, tot așa dă și sufletului. Iar cunoștința cu dragostea cauzei, pentru care luptăm, sunt strâns legate la olaltă. Această cunoștință, de care e legată dragostea numai prin învățatură, prin cetire se poate câștiga. Și fiindcă toți suntem ostași, toți trebuie să învățăm, să cetim, toți: dela țaranul dela sate, până la domnul dela orașe. Altcum nu se poate. Acesta e singurul mijloc: să nu ne fie scârbă de carte. Și în urmă a lupta fără organizare e tot atâta, cât a pierde lupta; iar pentru a putea fi vorba de organizare e neapărat de lipsă să ascultăm de conducătorii noștri. Toți suntem ostași, dar nu toți conducători. Să luptăm mulți, dar să conducem puțini!

Sun convins, că unul fie-care vede lipsa acestor mijloace. Să luptăm, dar nu cu armele forții brutale, ci cu ale științei, convingerii și a dragostei. Puterea eroilor trecuți prin proba de foc și apă ne va umbri și ajuta în lupta noastră.

S. G.

Expoziție etnografică și istorică culturală la Sibiu.

(Continuare.)

Desp. L. Expozițiunea Băncilor.

(§. 97.) Despărțământul Băncilor, aparținând părții istorico-culturale a expozițiunii, se va instala într'o sală separată, și se va compune din două

FEUILLETON.

Diregătoriile noastre.

S'a întors lumea pe dos. Îi plină de diregători și diregătorii. Cine a mai pomenit lucru ca asta? Mai de mult aveam pe domnul notareș, el ne era tot. Și la dare și la judecări și la catastrofe și pentru păduri și la măsurare. Tu dacă nu botezai sau nu înmormântai, când trebuia să mergi la popa, știai că pentru ori-ce, să pleci la notareșul.

Astăzi e altcum. Avem o palmă de pădure, de dacă o am vinde cu loc cu tot, n'ar fi vrednică mai mult de 2—3000 zloți și avem 2 păzitori plătiți bine, un vigili plătit și mai bine, afară de cei mai mari, cari zac peste mai multe sate cu plăți grase. Să nu facem alteeva, decât să tot furăm cu satu întreg (dacă am avea atâta pădure) și tot n'am putea fura pe jumătate, cât trag de pe noi lipitorile acestia de diregători. — Îți bagi un vițal în catastru, trebuie să mergi la alt diregător, care te întreabă de toți moșii și strămoșii bietului vițal, de câți ani au fost aceia, cum și în ce fel au murit, nu cum-va vițalul de față a moștenit vre-un nărav rău dela părinți. Și tot scerie, te bagă din carte în carte, — mă mir, că nu te și joară, că ai spus drept.

Când botezi, cununi sau înmormintezi, de unde să mai mergi la popa? Avem alt diregător. Ba încă doi. Și de neamurile moșului m'a întrebat. Eu mă mir, că nu mi-se pierde urma prin atâtea hârtii. Dar

cel puțin știu că-mi rămâne pomenirea din nepoți în strănepoți. Ias' să vadă și aceia, că om harnic am fost cât am trăit și datorie nu le-am lăsat cât li negru sub unghie.

Pentru dare iar avem doi. Unul, care adună darea satului, altul, care duce a țarei.

Postă în sat n'avem, și totuși avem doi poștari. Până eri alaltă-eri a fost numai dnul notareș, dar știe Dumnezeu, nu și-a purtat slujba bine ori ce poate fi, că în r'o zi ne-au vestit înaintea bisericii, că toate cărțile, cari le trimitem pe poștă, să le dăm lui Simion boltașul, că el e mai mare acum peste poștă, și dnul notareș mâna de acum numai poșta cu hârtiile diregătoriei.

Pentru drumuri avem un jupân și doi drumari. Pentru drotul, pe care vorbești de parte, un îngrijitor. Dnui notareș i-a mai trebuit doi scriitori, pe care iar noi trebuie să-i plătim, că așa a venit porunca, pe semne dela împărăție. Acum doi ani ne-au pus în grumazi și șase gendari. Ce să mai zic, de aceia, cari au fost? Am avut un dascăl, azi avem patru, o școală, azi avem două. Una-i unguerească. Că de ce ne-a mai făcut și unguerească, știe Dumnezeu. Atunci aveam unu și-ți era mai mare dragu să mergi la biserică, să auzi copii cum cânta, acum să nu-i avem pe cantorii cei bătrâni, ar trebui să cânte popa.

Am avut un popă, avem doi. Că cel bătrân zice, că-i prea bătrân și-i mai trebuie unul. D'apoi popa George cât a fost de bătrân și și-a făcut săracul slujba până a închis ochii!

Și din ce să înmulțesc diregătoriile domnești, din aceea ne scad, cele vechi ale noastre. Am avut patru purcari, am rămas cu unu, 4 vâcari, iar cu unu, 6 boari, avem

2, 3 stăvari, unu, 3 vieri, nici unu, că n'au ce păzi. Oieri o grămadă, azi nici unu, ială așa a rămas satu jumătate trupăș, de lucră cu palmile. Unii au luat drumul către America, alții către România și de unde știam eu, că ies câte 3 pluguri din curte, azi câte o vâcută, slabă, strimbă de spinare și câte patru capre o iau către șesul Podii la pășune.

Ba mai cetit-am și prin foile noastre, că ar fi bine să mai facem și noi diregătorii de ale noastre și har Domnului, că azi avem și de acelea destule.

Numai că ști Dumnezeu, diregătoriile astea de ale noastre nu prea trăiesc, ori că n'avem noi noroc cu ele, ori că Simion nu se pricepe.

Ne-a venit odată un domn de ai noștri și ne-a spus multe lucruri. Că noi nu știm lucra cum se cade pământul. Auzi aci, vin domnii să ne învețe la plug și mie nu mi-a mai căzut din mână de când eram copil! Că să facem o diregătorie pentru noi plugarii și vom căpăta multe lucruri, sâmință, mașini de săpat, de sâmnat, de îmblătit în cinste. La început am stat cu toții pe chibzuri, dar când ne-a spus, că toate acestea sunt pentru nația noastră românească am plătit toți câte 2 zloți ș'apoi Doamne ajută. Am pus pe Simion mai mare. Ce să vezi însă? Simion s'a priceput mai mult la boltă, ca la plug, și dacă n'am fi fost noi câți-va oameni harnici, azi pulbere s'ar fi ales din toate mașinile de plugărit. Așa însă să ajută tot satul cu ele. Ne-am și hotărât, că de Simion nici odată nu mai ascultăm.

Am făcut apoi fără el cu toții la olaltă o bancă, ear numai, că ni-s'a zis, că e

secțiuni: una generală, care va prezenta Băncile române în totalitatea lor, și alta specială, care va arăta stările fiecărui institut a parte.

Cu privire la caracterul istoric-cultural (și nu economic) al expozițiunii, se vor considera în acest despărțământ mai ales numai acele stări și momente ale activității, Băncilor, cari le prezintă ca factori susținători ai vieții sociale și culturale a poporului român din țară.

Sect. XXXVI. Partea generală.

1. Situațiunea geografică a Băncilor române.

(§. 98.) Pe o masă situată în mijlocul sălii, spre a fi accesibilă din toate laturile, se va așeza o hartă a Ungariei, în care se vor distinge comitatele locuite de Români prin o culoare deosebită, în patru nuanțe după proporțiunea ce Români o au în populațiunea generală a comitatului (5—25, 26—50, 51—75, 77—100%). Localitățile de pe acest teritor care sunt sediu unei bănci românești, se vor însemna prin litere mai mari și prin stegulețe colorate, cari vor purta firma institutului resp. institutelor din localitate. Filialele se vor însemna prin stegulețe de altă culoare. Lângă aceste stegulețe se vor așeza câte 3 piramide sau cuiburi, în diferite culori, cari prin mărimea lor vor arăta după o măsură anumită (s. ex. 1 centimetru egal K 10,000.—) suma ce o reprezintă averea proprie, depozitele și împrumuturile lichidate ale băncilor rom. din localitate. Într'un colț al hartei se vor da explicațiunile necesare (explicarea semnelor și colorilor, în fine scara sau măsura proporțională, care arată cifra în coroane ce o reprezintă mărimea piramidelor sau cuiburilor).

2. Tablouri grafice generale.

(§. 99.) Aceste tablouri vor arăta (prin linii și nu prin cifre) dezvoltarea băncilor și starea lor la încheierea anului de gestiune 1904, în totalitate și fără considerare la partea singuraticelor institut, și anume.

a) *Tabloul activelor și pasivelor.* Un tablou rubricat după ani (dela 1873, când și-a încheiat prima bancă românească primul bilanț, până la 1904) și după sume (însemnând fiecare rubrică o cifră anumită, spre exemplu sute de mii sau milioane coroane), va arăta prin linii de diferite culori creșterea

din an în an a următoarelor ramuri: a) averea proprie a băncilor (capital social, fonduri de rezervă generale și speciale și fondurile de penziuni), b) depozitele, c) reescontul, d) împrumuturile lichidate (cambiale, ipotecare și de orice altă natură, e) efectele proprii, f) realități proprii.

Pe același tablou se vor arăta prin două discuri, împărțite în secțiuni de diferite culori, partea proporțională (în %) ce o reprezintă la finea anului 1904, fiecare dintre ramurile înșirate în totalul activelor, respective pasivelor.

b) *Totalul profitului și pierderilor.* Prin un tablou, întocmit ca cel descris sub 1, se va arăta creșterea din an în an și starea la 1904 a următoarelor conturi: a) profit, b) cheltuieli personale (salarii, bani de cuartir, remunerațiuni, marce de prezență, penziuni și tantiemele funcționarilor, membrilor din direcțiune și din comitetele de supraveghiere, toate aceste în suma lor totală) c) contribuțiunea plătită statului, și d) sumele date pentru scopuri culturale și de binefacere.

Pentru fiecare dintre aceste conturi se va da în cifre și suma toată pentru anii 1873—1904 laolaltă.

O rubrică specială pe același tablou va arăta creșterea din an în an a dividendei medii (în % ale capitalului social.)

c) *Tabloul averii proprii a Băncilor române.* Un tablou special va arăta pentru fiecare bancă prin câte o fâșie verticală colorată sau prin câte un disc, a căror înălțime resp. mărime diferită va corespunde după o proporție anumită (însemnând spre ex. fiecare grad al scării cifra de K 10,000.—) sumei ce o reprezintă averea proprie a institutelor singuraticice, — cnota ce se cuvine fiecărui institut diu totalul averii proprii a Băncilor noastre.

Ca avere proprie se va considera: capitalul social, fondurile de rezervă generale și speciale și fondurile de penziuni, cari în lungul fâșiei sau în planul discului fiecărui institut se vor distinge prin culori deosebite.

d) *Tabloul capitalurilor străine administrate de băncile române, și*

e) *Tabloul împrumuturilor lichidate,* întocmite ambele în forma tabloului de sub 3, și arătând în mod grafic, prin fâșii sau discuri colorate, proporțiunea în care participă singuraticcele institut la totalul capitalurilor străine resp. la totalul împrumuturilor lichidate.

În fine se vor putea compune asemenea tablouri grafice și pentru prezentarea părții ce o au singuraticcele institut la susținerea societății române din țară prin *cheltuielile personale* ce le lichidează an de an funcționarilor lor și membrilor din direcțiune și celor din comitetele de supraveghiere, apoi prin contribuțiile lor pentru *scopuri culturale* și de binefacere, arătându-se și totalul sumelor date sub acești titli dela 1873 încoace.

Organizațiunea Băncilor române.

(§. 100.) În scopul de a învedera începuturile organizațiunii noastre economice-financiare, Delegațiunea Băncilor încă va expune o serie de obiecte ce privesc activitatea ei, cum vor putea fi: a) tabloul fotografic al membrilor primei conferențe a Băncilor, b) organul oficial al Delegațiunii „Revista Economică”, c) colecțiune a „Anuarelor”, d) alte publicațiuni editate cu cheltuiala Delegațiunii.

Sect. XXXVII. Partea specială.

În această secțiune se va prezenta:

(§. 101.) 1. Câte un *tablou grafic pentru fiecare Bancă* a parte, întocmit ca și tablourile de sub 1 și 2 din secția generală, care să arete activele și pasivele și contul profit și pierdere, separat pentru fiecare institut, atât în dezvoltarea lor anuală cât și în starea lor la finea anului 1904. Pe același tablou se vor arăta fluctuațiunile dividendei.

2. În legătură cu tabloul ei grafic fiecare bancă va mai putea să mai expună:

a) fotografia casei sale; b) publicațiunile sale oficiale (rapoarte, anuare, scrieri jubiliare, etc.); c) alte publicațiuni editate cu cheltuiala sau ajutorul băncii; d) date despre instituțiunile filantropice ce le susține și despre fundațiunile sau fondurile ce le-a creat; în fine e) date personale, cum ar fi spre ex. numărul și retribuțiunile funcționarilor apoi tablouri fotografice ale funcționarilor și membrilor direcțiunii, (ori în locul acestora fotografiile lor format „vizit” spre a putea compune un tablou mare al tuturor funcționarilor și eventual și al membrilor din direcțiune dela toate institutetele), în fine portretele fundațiilor binemeritați, etc.

(§. 102.) Datele necesare pentru compunerea tablourilor înșirate se vor procura prin chestionare speciale, cari se vor trimite tuturor Băncilor române cu rugare de a umplea în mod exact rubricile ce le cuprinde și a le trimite apoi biroului Asociațiunii, care va recerca direcțiunea „Albinei” ca să îngrijească prin funcționarii ei, ocupați mai puțin în lunile de vară, de lucrările matematice (sumările, calcularea proporțiunii în %, etc.), pe baza cărora apoi se vor compune tablouri grafice prin un număr mai mare de desemnatori specialiști.

Cheltuielile împreunate cu aceste lucrări se vor acoperi din contribuiri ale singuraticelor bănci.

În schimb pentru aceste contribuiri, tablourile grafice speciale vor trece în proprietatea institutelor respective, și li-se vor trimite după încheierea expozițiunii împreună cu celelalte obiecte ce eventual vor expune. Tablourile generale, cari privesc totalitatea băncilor, se vor așeza în Muzeul „Asociațiunii”.

Aranjarea acestui despărțământ se încredințează secretariului Asociațiunii și Domnilor C. Popp, D. Rațiu și I. Vătășan, funcționari ai „Albinei”, cari vor fi rugați a lua asupra lor și conducerea lucrărilor matematice.

(Va urma.)

O aprețiere a politicii vieneze. — „Germania” din Berlin scrie în primul ediției sale de a doua din 15 Iuliu între altele

„Foarte interesante sunt și enunțările deputatului ungar Dr. Vlad, ale conducătorului Românilor. Acesta a declarat într'o cuvântare, că ofertele, cari Fejérváry le face coaliției, sunt numai o dovadă nouă, că în Viena oamenii sunt în tordeuna gata, să jertfească naționalitățile aspiritorilor magiari, și că în urmăre înțelegându-se aceste conducătorii naționalităților nu pot, să se lupte pentru „Viena”. — Luarea acestei poziții nu poate, să surprindă pe nimenea; deja cu luni mai înainte de aceasta

pentru nația noastră. Și ce bine-i merge? Vin oamenii după bani, ca la șipot. Ne-am pus aci 3 diregători din ai noștri.

Când ne-am băgat odată capul în lucrurile astea, apoi am stat, să nu ne mai oprim. Popa cel tinăr a zis să facem o bancă de bucate. aci am pus pe curatorul mai mare. Am făcut apoi o legătură, să nu mai bem rachiu, mai mare l'am pus pe crâșnicul, că era un beutor, de i-a mers vestea și povestea. De frică de pedeapsă nu mai puteam bea decât pe ascuns, când la unu, când la altu, dar atunci nici nu ne puteam ridica de pe lăviți. Ba au început a face și mișterile o diregătorie, ca să grijască bine de biserică. de azi mâne nu va mai fi om în sat, care să nu aibă ceva diregătorie.

Într'o zi îl aduce potca pe Simion la biserică și ne spune că să facem o reuniune de înmormântare. Ce a mai fi și asta? întrebaram cu toți, că nime nu prea credea, că va fi ceva bun. ce ne spune Simion.

— D'apoi în satul vecin s'a făcut și doar comuna aceasta e mai fruntașă. decât a acelora. Voi ați fost grănițeri, oameni buni și nu niște adunături de iobagi, ca ăia.

— Așa-i, așa, ziserăm cu toții, nici când să nu se ridice iobagiul peste grănițeri.

— Noa vedeți și aceia fac reuniune de înmormântare.

— Noa, c'apoi facem și noi. dar să fie mai altcum ca a lor. Dar ce-i aceea?

— D'apoi știți, omul harnic, mai bine își trage dela gură, decât să știe, că atunci, când l'or duce la groapă, nu i-să cetese cele două-spre-zece Evanghelii, nu-i trage clopotul

cel mare, nu-i spune popa predica. iertăciunile. Asta a fost, de când e lumea.

— Așa-i zeu ain.

— Dar știți bine toți, că Doamne, de câte ori nu sunt în ladă mai mult de doi zloți și la mort trebuie bani, dar îndată. Că multe trebuie să cumpere, să pună poameană. să deie creștari și nu-s.

— Așa-i de bună seamă.

— Noa vedeți. uoi dăm toți câte un zlot și adunăm trei sute. Apoi de câte ori moare cineva, capătă 50 de zloți. diu celea trei sute.

— Apoi dacă mor mai mulți?

— Capătă toți.

— Noi apoi într'un an nu mai avem un creștar diu celea 300.

— Ba că avem dară, că băgăm iară, de tot cele trei sute rămân.

— Ie, dar la om îi trebuie atunci, și dacă mor numai șase la an, noi gătam cele trei sute odată. Ne-am rugat de dl notareș să ne spună, mai bine. că Simion nu știe nici el.

— D'apoi oameni buni. — zise dnul notareș — să mori de pildă Dta, ceea ce să mă părăscă sântul, atunci pe care l'om pune mai mare. merge pe la judele, curatorul, crîșmariul, Gaja, Cirică, ferestariu, Ion țigani și adună dela fiecare atâția bani, câți trebuie până la cinci-zece de zloți, cu care te îngroapă.

— Pe mine? Cu banii golanilor din sat, d'apoi eu sunt cerșitor?

Las', că știu bine, că își aduce aminte câte zile va trăi Simion, de ceasul, când a vrut să ne batjocorească cu reuniunea lui de înmormântare.

Tullius.

am fost zis, că e lucru foarte necuminte a da oligarhiei magiare „mână liberă” întru asuprirea nemagiarilor. — a majorității populației. — Între două scaune omul cade pe pământ: nesațul magiarizmului stăpânitor numai se mai irită, și naționalitățile cele cu sentiment dinastic, cari își poartă în inimă, se resping și se amăresc. E limpede, că o politică ca aceasta nu poate duce la sfârșit bun.“

Note și reflexiuni la situația politică a Românilor din regatul Ungar. — Sub acest titlu am anunțat în unul din nr-ii trecuți ai „Unirei” actuala broșură politică a dlui A. Ciato. Broșura, care ni-se prezintă ca un extras dintr-o lucrare mai mare a autorului, atinge chestiunile cele mai actuale în legătură cu situația partidului, a activității partidului, a activității parlamentare și a revizuirii programului. Reflexiunile sânt făcute cu mult adevăr și calmitate și întreg tenorul broșurei e ținut la înălțimea academică a discuției.

Abrețind situația actuală a partidului, spune că politica de sentimente urmată până la procesul Memorandului, a trebuit să cadă, pentru-că a trecut limitele, peste cari nu-i era iertat să treacă. Ar fi trebuit să urmeze acum unei alte politici, corespunzătoare noii situații, care să fie tot odată un paș mai curat spre consolidarea noastră. Ordinațiunea lui Hieronymi însă a fost un pretext pentru a se acoperi neactivitatea de o parte, iar de alta desceptia și disgustul, cari au fost consecințele fatale ale politicii memorandiste extreme.

Trebue să urmeze deci o politică reală, cu nisuiți mai nemijlocite, cu mijloace mai sigure. Cum se înțelege însă la noi această politică reală? În înțeles cu totul machiavelic, cu disprețul fățiș al trecutului și a conducătorilor, răspunde autorul, și dovedește apoi aserțiunea aceasta cu probe concrete. Adevărata garanție pentru dezvoltarea noastră o vom afla-o însă numai în noi înșine, căci „nu paragrafi dau drepturi popoarelor, ci conștiința de drept face paragrafi.” În articolul „Activitatea parlamentară”, după ce se constată foarte nemerit și just geneză psihologică a acestei mișcări, și după ce se face distincția între pasivitatea parlamentară și rezistența pasivă — termeni, cari se confundă des — autorul restornează argumentele acelor activiști, a căror țintă era modificarea programului din 81 într'un sens mai agreabil de partidele maghiare. Ne oprim asupra părerii dlui Dr. Mișu (fiind vorba de gruparea „Liberitatea”) căci părerea aceasta pare a avea mai mulți aderenți optimiști. D-sa crede: „cu timpul chiar și dintre maghiari se vor afla oameni cu minte și inimă pentru binele țării, cari după ce se vor fi conșinși despre sinceritatea intențiilor noastre, va trebui să admită și necesitatea împlinirii postulatelor noastre legale.“

La aceasta dl Ciato se întreabă: „Oare cum se mai găsesc oameni, cari se creadă în compromise, când vedem zilnic ce se petrece?... Dacă este unde-va la loc principiul lui Machiavelli de a crede rău pe tot omul, până ce te vei convinge de contrariul, atunci în politică este la loc, mai ales în lupta cu adversarul.“

Capitolul din urmă conține păreri relative la eventuala modificare „în sens de dezvoltare și amplificare” a programului național.

Broșura, fiind foarte actuală, relevând cu multă obiectivitate lucruri de mare importanță și din trecutul apropiat, o recomandăm cetitorilor noștri.

CORESPONDINȚE.

Din Beiuș.

— *Dare de samă.* —

Tinerii, cari au făcut în anul scolar 1904/5 examen de maturitate la gimnaziul gr.-cat. român de Beiuș, sătoși de a-și înscrie numele cu litere neșterse pe paginile aurie ale binefacerilor și astfel a se ridica în amintirea studenților, cari vor să se bucure de fructele acestui binecuvântat paș al lor, un monument „aere pereunius”; de altă parte spre însușirea maturisanților, urmași la continuarea operei filantropice, au conceput și respective au reînțepit idea zămislită deja în 1896, dar rămasă izolată, — de a pune basă la un fond ajutător al studenților lipsiți.

Spre acest scop colectând între sine și aranjând în 15 Iunie un bal cu intrata de 2 respective 5 coroane, venitul curat dimpreună cu suprasolvirile și rescumpărările marimonioase arată suma de 338 cor. cari s'au depus spre fructificare.

Dintre tinerii maturi au contribuit: Victor Andru, Antoniu Atnagia, Maria Butean, Aurel Capra, Victor Ciurdar, Nic. Codrean, Eugen Costina, George Crișan, Mihai Dobosi, Victor Filip, Gavrilă Gall, Ioan Hajdeu, George Horăran, Ambrosiu Ilie, Ales. Iancu, Nicolae Juhász, Alesandru Lazar, Virgil Mladin, Ilie Mosolygó, Iosif Nyisztor, Ioan Roșiu, Mihai Stan, Ioan și Iustin Vârğa și Teofil Voiza. La bal au suprasolvit dnii: Ioan Butean, deputat, Dr. Georgiu Murășan, medic, Dr. Ioan Csordas, adv., Ales. Gera, inspector dominal, și Ilarie Crișan, câte 5 cor., Dem. Nyisztor, paroh 2 cor., Iosif Buder, Victor Fildas, N. Balea, C. Mladin, d-șoara Tăbăcar, A. Antal jun., Ioan Kéri, prof., N. Sârb, protopop, câte 1 coroană.

Biletele și-le-au rescumpărat: Ilustris. Dn Episcop Dr. Dem. Radu cu 50 cor., Ilustris. Dn Episcop Ioan I. Papp cu 20 cor., dnii: Dr. Gavril Tripon, adv. cu 10 cor., Ales. Pap, jude la tablă cu 7 cor., Paul Iancu, preot în Obad cu 6 cor., Romul Ciorogar, protosincol, Iosif Körner, notar, Artemiu Sarkadi, canonic, Alesandru Popovici, preot în Ökrös, Dr. Mladu, medic, Marc Pășcut, protop. în Șiria, Ioan Codrean, preot în Șiclău, Vasile Papp, preot în Topasup., Dr. Coriolan Popp, adv. în Oradea-mare, câte cu 5 cor., Vasile Dumbrava, prof. și Dr. George Ciuhandu, referinte școlar, câte cu 4 cor.

Mult On. Dn Vasile Murășan, paroh în Privilești (cottul Szatmár) în grațitudine față de gimnaziu și întru amintirea maturității fiului său Patriciu, a dăruit fondului 120 coroane.

Toți acești binefăcători, primească în

numele gimnaziului și al fondului alcătuit cele mai călduroase mulțăminte.

Dumnezeu să le respălătească!

Beiuș, 30 Iunie 1905.

Vasile Ștefanica
dir. substit.

Dr. Florian Stan
prof. fost șef de
clasă al maturisanților.

Înștiințare.

Se aduce la cunoștința onoratului public român, că „Școala pentru economia și industria de casă”, proiectată de reuniunea noastră, se va deschide cu începerea anului școlar 1905/6. Inaugurarea acestei școale se va face în mod festiv în 28 August n. a. c. la oarele 11 a. m., după celebrarea sfinței liturgii din acea zi de sărbătoare.

În anul școlar 1905/6 va funcționa numai secțiunea economică a școalei. Instrucțiunea va cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor și a pânelor; conservarea legumelor și a poamelor; spălătul, călcatul și îngrijirea rufelor; curățirea și ținerea în ordine a locuinței; grădinaritul; confecționarea rufelor; b) învățământ teoretic: economia de casă, chimia bucatăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Elevele, ai căror părinți sau îngrijitori nu sunt în Sibiu, au să locnească în edificiul școalei, Strada Baier Nr. 1 (edificiul „Albinei”).

Se vor primi numai eleve, cari au împlinit 15 ani și au terminat cel puțin școala elementară.

Instrucțiunea va fi exclusiv în limba română. Se va conversa însă și în alte limbi, îndeosebi în limba magiară și germană, dar numai în pauză și la masă.

Taxele prescise: 1. Fie-care elevă internă va avea să solvească o taxă lunară maximală de K. 50.—, din care se vor achita speșele efective ale școalei, cu excepțiunea remunerațiunii instructorilor, pe care o achită reuniunea din al său; când speșele efective vor fi mai mici, diferența se va restitui elevei. 2. Fie-care elevă externă va avea să solvească o taxă lunară de K. 40.—, pentru care va primi și amcaza și ojina.

Taxele sunt a se solvi tot pentru trei luni anticipativ.

În caz, că o elevă înscrisă deja întreprupe cursul fără motive acceptabile, e datoare a despăgubi reuniunea pentru fie-care lună a anului școlar cu câte K. 10.—.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, 1/2 duzină din rufele necesare, 6 ștergare pentru bucatărie, piepten, perie pentru cap, perie pentru dinți, hainele necesare. Șorturile pentru bucatărie și-le vor face elevele însăși; dar șorturi de casă au să aducă cu sine.

Cursul se începe în mod regulat la 1 Septembrie n. și se termină la 31 Iulie n.

Informațiuni mai detaiate se pot primi dela conducătoarea școalei, domnișoara Veturia Papp, Sibiu, Strada Baier Nr. 1.

Comitetul

„Reuniunii femeilor rom. din Sibiu“.

Internatul Vancean de fetițe din Blaj.

— Publicare de concurs. —

Până în ziua de 15 August n. a. c. se publică concurs pentru primirea în Internatul de fetițe din Blaj.

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an școlastic 240 cor. ce se plătesc în două sau cel mult în patru rate anticipative, pe lângă aceea o taxă anuală de înscriere de 6 cor. 30 fl. pentru elevele din clasele elementare și de 12 cor. 30 fl. pentru cele din clasele civile, apoi 2 cor. pe an pentru baie. Elevele, cari vor învăța limba franceză ori muzica instrumentală, vor plăti separat unele taxe moderate.

2. Fiindcă elevele vor trebui să poarte vestimenta uniforme, se va plăti 28—36 cor. după etatea fiecăreia. Uniforma aceasta, care se pregătește în internat, constă din două surte în formă de rochie, 2 pălării — una de iarnă și alta de vară, — și din o toaletă.

3. La intrarea în Internat fie-care elevă va trebui să aducă cu sine: 6 cămeși, 6 camisoane, 6 pantaloni, 1 fustă de iarnă, 6 servete, 12 batiste, 6 perechi de ciorapi, 2 perechi de păpuși, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 plapomă, 2 penteni, 1 saltea de lână, 2 cuferte de pat din gîolgiu alb, 1 lavor de spălat și 6 ștergare.

Obiectele acestea au să fie marcate cu numele elevei.

Pentru suma plătită fie-care elevă va primi:

1. Instrucțiune în studiile prescrise pe clasele I—VI. elementare și I—IV civile, educațiune religioasă-morală și deprinderi în conversațiune maghiară și germană.

2. Locuință în etagiul institutului în sale mari, sănătoase și luminoase, provăzute cu mobilierul necesar.

3. Vîpt tutreg și anume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amiază 3 pîse, Duminică și în sărbători 4, c) la cină 2 pîse.

4. Spălat, luminat și încălzit. În fie care lună elevele vor lua câte o baie.

5. Instrucțiunea în fert, spălat, călcatul cu fier, coptul pîinii, tors, țesut, curățit, grădinarit, croit, ducerea socotelilor economiei de casă, conservatul și așezatul legumelor și victualilor peste iarnă, îngrășatul animalelor, prăsierea și ținerea galițelor etc.

La cererile pentru primire e de a se alătura: extras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și revaccinare.

Concursele sunt de a se înainta Prea-veneratului Consistor mitropolitan din Blaj, alăturându-se la fie care o marcă de 45 fl., pentru spedarea francată a rezoluțiunii. Dela cererea de primire nu sunt dispensate nici elevele, cari au mai fost în Internat.

Diracțiunea internatului de fetițe.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. On. Ioan Pop, preot gr.-cat. și soția Dsăle din Visunia, a dăruit bisericii noastre gr.-cat. din Chibulcut un potir de argint de china intraurit, mai de parte Gavrilă Rusu, Ioan Stupinean lui Todor Ioan Rusu, Teodor Goanza, Iosif Rusu, Berbecariu Simion și Gregoriu Rusu, au cumpărat un rând de vestimenta preoțești cu toate apartinențele, în preț de 100 cor. Berbecariu Nicolae cu soția sa Floarea, au cumpărat un stichiaru foarte frumos cu 20 cor. Izidor Berbecariu, Crăciun Moldovan, Petru Rusu, Nicolau Berbecariu lui Petru și Kis Roza, au cumpărat un prapor negru cu 38 coroane, iar Kis Roza, ev. ref. din Chibulcut, pe lângă aceea, că a contribuit cu bani și la prapor, a mai donat bisericii noastre și 2 fețe de masă brodate foarte frumos în preț de 20 cor., cari se află puse pe prestol. Atotputernicul Dumnezeu din izvorul nesecat al bogăției sale să le respălătească însuși tuturor acestor binefăcători jerfa adusă spre mărirea și podoba casei sale. Chibulcut, la 12 Iuliu 1905. *Nonic Rusu, preot gr.-cat. Ștefan Moldovan, curator primar.*

Din Arhidieceză. *Paul Popescu, protop. onor. paroh în Boarta, distr. Sibiu și Ioan Mihăilțan, paroh în Ohaba, distr. Blaj,* cu ziua de 1 Iuliu n. au fost trecuți în deficiență. — Duminică în 9 și Mercuri în 12 au fost chirotoniți ca preoți clericii: *Demetriu Fărcaș, dispus admin. paroh. în Vajda-St. Ioana, distr. Reghin, — Victor Tufan, coadjutor în Pogăceaua, distr. Pogăceaua. — Augustin Pop, admin. paroh. în Tic, distr. Cluj. — Ioan Avente, în Boarta, distr. Sibiu. — Petru Chețan, în Beica-magiară, distr. Reghin — și Mihail Ștef, în Decea, distr. Aricș.*

Pentru fondurile arhidiecezane Fondul pentru masa studenților a primit cor. 30 iar fondul pentru internatul de fetițe cor. 25. colecții de harnicul protopop al Almașului Vas. L. Pop cu prilejul căsătoriei clericului absolut Victor Simoc. Iată o foarte potrivită ocazie de a veni în ajutorul fundațiilor arhidiecezane.

Întru amintirea repausatei Cornelia Chirilă din Blaj colegele sale au dăruit cor. 30 fondului pentru Masa studenților. — *Gavril Ciobotar, v.-protop. paroh în Ghimăș, a dăruit cor. 30 fondului subsidiar și cor. 20 fondului Internatului de fetițe. Tot acestui fond i-a dăruit Dr. Ales. Nicolăscu cor. 10.*

Dela Asociațiune. Vineri și Sâmbătă s'au întrunit la Sibiu secțiunile literare ale Asociațiunii. Însămnăm unele din hotărârile aduse. S'au votat învățătorului din Bistrița *Teodor A. Bogdan* premiul „Andrei Murășanu” de 300 cor. pentru scrierea „Ștefan cel mare, tradiții, legende etc.” Se alege membru corespondent în secția literară prof. *Dr. Ioan Rafin* și în cea școlastic prof. *Gavril Precup*, amândoi dela gimnasiul nostru. La adunarea generală va diserta *Dr. Sextil Pușcariu* despre Timoteiu Cipariu, *Silvestru Moldovan* despre Cheia Turzii și *Dr. I. Lupăș* despre Gheorghe Bariț.

Convocare. Subsemnatul comitet al despărțământului Sătmăr-Ugocea, prin aceasta are onoare a convoca adunarea cercnăală ordinară a „Asociațiunii” la Biesad ve ziua de 6 August n. la oarele 10 a. m. Borlești la 17 Iuliu 1905. — *Dr. Vasile Lucaciu, secretar. George Șuta, director.*

Vești triste. Ni-se comunică din Bord. că o furtună groaznică s'a deslăntit asupra comunei în ziua de Sănzienue, nimicind toată roada agrilor și făcând pagube la edificiile. Și credincioșii noștri chiar acum aveau să-și pună în rândulială școala excepțională din partea inspectorului.

Petrecere. Inteligența rom. din Șeica-mare și jur invită la petrecerea de vară, ce se va ținea Duminică în 30 c. în sala hotelului din loc. Venitul curat e destinat în favorul școlii rom. gr.-cat.

Neolog. † *Lazar Avram*, preot gr.-cat. membru al „Asociațiunii pentru lit. și cult. năpörtului rom.” membru în comitetul fondurilor școl. centr. și de stipendii din distr. Năsăudului, membru al reuniunii învăț. „Mariana” etc. etc. după o viață scurtă, dar laborioasă, și-a dat nobilul suflet în mâinile Atotputernicului Dumnezeu în 16 Iulie n. în al 42-lea an al erății. Dumnezeu să odihnească cu dreptii pe bunul nostru confrate și prietin, mort așa de curând!

† *Eugenia Recean* nasc. *Negrea*, soția preotului *Max. Recean* din Vajda-Recea, după 25 ani de căsătorie fericită și în etate de 43 ani, împărțită fiind cu ss. Taine ale muribunzilor, a repansat în Domnul, în 16 cr.

Floarea Goldiș nasc. *Cornea*, mama secretarului consist. dela Arad, *Vasile Goldiș* împărțită fiind cu ss. Taine în al 75-lea an al vieții și 56-lea al fericitei sale căsătorii. În 30 Iunie v. și-a dat bunul și blândul ei suflet în mâinile Domnului.

În veci amintirea lor!

Mulțămită. Pentru condolențele primite din incidentul repausării scumpului și neuitatului meu soț *Dr. Georgiu Ilea*, nefiind în stare de a pute scrie fiște căruia separat, rog pe toate rudeniile și cunoscuții, ca să primească pe aceasta cale espreșiunea mulțumitei mele celei mai profunde. — *Văd. Ida Ilea n. Ciato.*

Posta redacțiunii.

M. B. Am primit lunga, prealunga Dtsale scrisoare, cu greu cred să-i putem face loc. Vom vedea.

A. M. Condițiunile de primire în internat le afli în numărul acesta, stipendiile încă nu s'au dat în concurs la noi, de unde și de altcum cu greu cred, că și-se va putea vota vreunul.

Ioan. A sosit cu bine, poate în numărul viitor.

T. B. În numărul acesta n'a mai fost loc.

I. P. H. Documentul spedit a sosit, vom vedea dacă se va putea folosi cumva.

B. O. C. Meren uitați să însemnați autorul după care ați tradus, și ceva și mai rău, scrieți așa de des și pe amândouă fețele, cât e un chin, a voi să faci ceva îndreptări.

I. Ș. Pentru agronomie să se adreseze la direcțiunea școlii dela Herestrau — Bacurești, iar pentru stipendiu la medicină, mai bine să ceară informații dela comanda de întregire din Alba-Iulia.

La fiecare economie
e a avea o cafea bună.

Cafeaua
Kneipp de maltă a lui »Kathreiner«

nar trebui să lipsească,
dela pregătirea cafelei zil-
nice, din nici o bucatărie.

o o o

Să se ceară numai în pa-
chete originale cu numele
»KATHREINER«.

România, 1 Iuliu 1905.

(48) 13—20

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

O RĂPIRE MISTERIOASĂ.

(Continuare și fine.)

Această amenințare păru a avea rezultatul dorit, pentru că după o cugetare mai lungă, amândoi promisera, că vor tăcea ca mormântul.

„Acum însă ași dori să mai văd încă odată pe fca mea,” zise bătrânul.

„Poate s'o vadă,” zise Black, întorcându-se și pășind la fereastă.

Hill merse îndată în odaia, unde Lola aștepta cu încordare și cu frică vre-o veste dela ai săi. Cu puține cuvinte el îi istorisi arestarea lor, apoi o îndemnă să meargă să vadă încă odată pe tatăl său. Ea își dăte bucuroasă învoirea, să reținu însă, când auzi că bărbatu său încă se află acolo. Înainte de a lua însă vre-o hotărâre, ușa se deschide și Black, carele nu-și mai putu stăpâni nerăbdarea, apăru pe prag, întinzându-și brațele după dânsa, pe carea a dorit-o atât de mult. Lola însă nu se mișcă, desi iuimă ei încă doria să alerge la dânsul.

„Ah, întâleg,” zise Black lăsând brațele jos, „trebuie mai întâi să mă rog de ertare, ca se pot spera —“

„Nu, nu,” îl intrerupse ea încet. „Îmi este destul, că ai venit, și dacă odinioară ai fost supărat pe mine —“

„Eu, supărat pe tine, Lola? Iată, eu apar aci ca bărbatul tău, pentru a depune la picioarele tale inima și viața mea, pentru că acest singur an m'a învățat să cunosc valoarea aceleia, pe carea am respins-o dela mine cu atâta ușurință în ziua cuuniei mele Lola, voești, ca să-mi erți, poți să-mi redai amorul și stima ta, carea pentru mine este mai mult decât ori ce bun pământesc?”

Ea se uită la dânsul cu o privire nespuse de delicată, cu toate aceste însă nu-i întinse mâna.

„Și aceste mi-le spui acum, când tatăl și fratele meu au fost arestați și dta cunoști ticăloșia și crima lor?”

„Nu,” zise el cu căldură, „le spun aceste acum, când mi-am regăsit pe soția mea atât de mult dorită, cătră carea inima mea numai atâta poate striga: Bine ai venit!”

Un suris dulce trecu peste fața ei. „Acum poate să se întâmple ori și ce,” murmură ea, „nu voi despera altul!” După aceea însă expresia feței i-se schimbă, și reținându-se cu forța, ea zise cu seriozitate: „Cât ești de nobil, Holman! Numai eu o știu, și de aceea nu pot permite, ca marimozitatea dtale să te conducă la o faptă, de carea în curând ți-ar părea rău. Dta vrei să mă recunoști de soția dtale — și însă, ce va se zică aceasta?”

„Sigur! Asta va să zică scăparea de un chin sufletesc, Lola”

„Nu,” zise ea încet, „asta înseamnă rușine pentru cea mai mândră familie din țară. Dar nu întâlegi, Holman, că umbrele trecutului ar șterge toată fericirea viitorului, că gândul la ai mei, cari ar aduce atâta necinste asupra dtale, m'ar roade ca un verme și m'ar apăsa ca și un păcat?”

Lola ai tăi nu te vor mai neliniști niciodată, căci ei au jurat că de aci înainte vor merge singuri pe calea lor. E drept că gândul la dânsii te va întrista câte odată, fiindcă sunteți înrudiți, însă casa ta, relațiunile tale față de soțul tău, nu vor fi conturbate prin aceea. Lumea nu va afla nici odată, că odinioară te-ai numit Lola Smith, și tu încă trebuie să uiți că ai purtat vreodată un alt nume, afară de acela, de care ești atât de vrednică”

El vorbi cu atâta căldură, atâta dragoste, însă totuși nu i-a putut învinge rezistența, deși cuvintele sale păreau o a mișca adânc. Ea zise cu voce tremurătoare: „Holman, eu sunt numai o femeie, însă totuși tare destul, ca se pot ținea cu putere ceea ce dătoresc bărbatului aceluia, a cărui cinste îmi este mai scumpă decât fericirea mea.”

„N'ai vorbi astfel, dacă m'ai iubi pe cum te iubesc eu,” zise el înfruntător.

O roșeață ușoară coloră obrazul ei. Apropiindu-se un paș cătră el, zise: „Holman, singur Dumnezeu știe, cât de mult te iubesc pe tine, carele prin marimozitatea ta ai adus lumină în existența mea întunecoasă! Nu pot însă intra în casa ta, ca soție, până ce nu vor fi împrăștiate umbrele cari acum zac asupra mea. În veci mă voi gândi și, mă voi ruga pentru tine, abziec însă bucuroasă de tine, pentru că te iubesc cu mult mai tare, decât să-ți fiu o pedecă pentru poziția și viața ta!”

Și înainte ca el să fi putut răspunde ceva, ea părăsi odaia.

Lola intră agitată în apartamentul unde se aflau cei doi prisioneri. Ea se atinsă dureros când văzu pe tatăl său legat, carele o primi cu priviri întunecate. Ea-i vorbi cu dulceață, silindu-să a-i storce o vorbă amicală de rămas bun, el însă era atât de infuriat și injura așa de tare, încât Wilson, care era de față, a fost silit să sfârșească o astfel de șcenă penibilă și să expedeze pe prisioneri.

Într'aceea Black, desperat din cauza refuzului încăpăținat al Lolei, a scos repede o foaie de hârtie, și scriind câteva șiruri, o trimisă peste drum la econoama sa. După câteva minute aceasta sosi, urmată de o damă, al cărei vâl des nu putu împedeca pe Holman să recunoască întrânsa pe verișoară-sa, contesa de Mirac. În starea sa de prezent însă el nu-i dăte atențiune, ci insistă pe lângă econoama, ca împreună cu dânsul să cerceteze pe Lola. Când intrară în odaie fata îi privi cu surprindere.

„Doamna Daniel!” — strigă ea cu bucurie, și-i întinse mâna.

„O, draga mea stăpână!” strigă aceasta, cu fața radioasă de fericire. „Cât mă bucur, că în sfârșit te-am regăsit!”

„De bună seamă ai gândit rău despre mine,” se escuză Lola, „însă mi-a fost interzisă ori și ce comunicațiune cu dta; afară de aceea atunci am fost silită să părăsesc casa, era unicul mijloc pentru a apăra viața domnului dtale.”

„Cum?” o intrerupse Holman. „Tu ai urmat blăstămaților numai ca să mă mântuești pe mine?”

„Nu, se poate altcum. Dacă m'ar fi omorât, n'ar fi fost așa mare lucru! Când însă te-au amenințat pe tine —“

„Povestește-mi toate întâmplările din noaptea aceea!” se rugă el. „Cum le-a succes a descoperi locul tău de refugiu?”

XII.

După multă instință din partea lui Black, fata începu:

„Tatăl și fratele meu, la început n'au venit pentru mine. Ei au auzit, că tu ai fi un om bogat, și reparatura aripei laterale le-a oferit cea mai bună ocaziune pentru a încerca o spargere. Ei se urcară pe o scară, carea ajungea până la fereasta mea. Eu încă nu eram culcată, și-mi peptănam părul, pe care ziua îl ascundeam sub o părucă neagră, și fiindcă odaia era luminată, astfel ei mă recunoscură la moment. Parte ca să-mi atragă atențiunea, parte ca să nu mă sparie, mi-au făcut un sămn — o fluierătură particulară pe carea o cunoșteam de mult — și când am deschis fereastra, ei mi-au strigat să stâng lumina, ca să poată intra înlăuntru neobservați. În perplexitatea mea am făcut tot ce au pretins dânsii, și în momentul următor erau în odaie. Întrebându-i, ce caută la mine, mi-au dat un răspuns care mă umplu de spaimă și mă făcu să-mi pară nespuse de rău, că am lăsat pe doi arestanți fugiți într'o casă, carea nu era a mea. „Ne trăbuiesc bani,” zise frate-meu, „și deoarece tu te afii aci, fi vom și căpăta. Îndată ce vor dormi cu toții, ne vei arăta drumul la cassa de bani a dlui Black”.

Să întâlege că m'am opus, ceea ce atât de mult i-a iritat, încât voriră să pătrundă singuri în încăperile de jos. Până aci m'au ținut de o servitoare din casă, și eu i-am lăsat în credința aceea, acum însă în frica mea, am uitat ori ce precauțiune, rugându-i să abstea dela intențiunea lor criminală, deoarece dl Black este soțul meu. Această descoperire le schimbă la moment planurile. Prin întrebări iscusite îmi aflară întreg secretul, pe carele să și hotăriră a-l folosi în favorul lor. Acum conținutul cassei de bani, li-se păru prea puțin, față de câștigul ce sperau a-l storce dela dl Black, avându-mă pe mine în posesiunea lor.

Spre scopul acesta, să întâlege că era de lipsă ca eu să merg cu dânsii; contra acestei hotăriri însă m'am opus din răspuneri, iară când voriră să mă ducă cu forța, cu care ocaziune fratele meu răsturna scaunul, eu mi-am făcut o rană ușoară la mână, cu un briceag. Văzând ei că-mi curge sânge, m'au lăsat. Dupăce văzură că nici decât nu mă pot înfrică, cercară pe altă cale să-și ajungă scopul, și anume amenințară pe cineva, a cărui viață îmi era cu mult mai scumpă, decât să o jertfesc acestor doi, cari în oarba lor mânia și lăcomie păreau a fi gata la ori ce crimă. Astfel nu mi-a rămas alta, decât ca deocamdată să merg cu dânsii pentru că chiar și dacă ași fi strigat după ajutor, ce mi-ar fi folosit aceasta? Secretul meu atunci la moment ar fi fost descoperit și poate că ași fi adus în pericol viața soțului meu. Afară de aceea nu-mi venia să tradez pe cei doi spărgători; ei erau doară rudenile mele cele mai de aproape. Așadar

am strâns în grabă câteva obiecte mai mărunte și am urmat prin fereastră, celor doi. Scoborîrea pe scară nu m'a făcut nici o greutate, căci deja de copilă eram dedată cu astfel de lucruri. Eram mahnită rău însă pentru aceea, că așa dintr'una am fost smulsă cu forța din pacinica mea viață de până aci și că trebuia să mă reîntorc iarăși în această atmosferă de păcat și crimă.

Din acest motiv am făcut o încercare de fugă; m'am smâncit din mâna tatălui meu, m'am întors înapoi și am ajuns deja lângă poarta casei acum părăsite, când spre spaima mea, dincolo de grădii văzui că, stătea acela, dinaintea căruia voiam să mă ascund sub ori ce preț. Nu-i era permis să știe, că eu am trăit atâta vreme sub un coperiș cu dânsul, și astfel m'am reîntors, direct în brațele tatălui meu, carele mă țărâi repede după sine și mă păzi cu multă grijă.

În dimineața următoare mi-a dat voie să mă reîntorc la dl Black, dacă ti promiteam, că voi face soțului meu anumite pretențiuni în favorul său. Trebuia să cer o sumă considerabilă de bani și să i-se esopereze o scăpare sigură într'alt stat. La aceste însă nu mi-am putut da învoirea. Astfel s'a întâmplat, că săptămâni întregi am fost tractată ca o prizonieră și am fost oprită de a conveni cu lumea de afară. Nu-mi pare însă rău, că am rămas tare, deoarece acum știu, că ori și încătrău voi merge, cugetele soțului meu îmi vor urma, dacă nu cu iubire, totuși cu stimă și compătimire.

„Ori și încătrău vei merge?” repetă Black, jumătate mirat, jumătate infruntător. „Cum să înțeleg această? Vrei să rămâi departe de mine, după ce din cauza mea ai suferit atâta? Acesta este sacrificiul tău pentru mine?”

„Mă gândesc la viitor,” zise ea cu blândeață, „și așa vrea să te cruț de părere de rău. Deși hotărîrea mea acum te atinge poate cam dureros, mai târziu totuși îmi vei fi recunoscător.”

„Cât de puțin cunoști inima unui bărbat. Dacă te-ai pierde acum, atunci aceasta mi-ar produce nu numai o supărare trecătoare, ci o durere, carea m'ar urmări până la mormânt.”

O roșăță ușoară se ivi pe fața palidă a Lolei, însă ea rămase mută, cu toate privirile de încurajare a dnei Daniels, carea în sfârșit nu se mai putu reține și erupse: „O, iubita mea stăpână, arată-te mai înduplecată! Ai face o mare nedreptate soțului dtale, dacă n'ai vrea să ocupi locul, ce-ți compete.”

Lola tăcea încă. Acum însă persoana voalată, ce până aci a stat retrasă într'un colț, făcu o mișcare. Descoperindu-și fața, contesa de Mirac înaintă spre tinăra fată și zise cu căldură: „Eu sunt cea mai apropiată rudă a soțului dtale, și odinioară încă am purtat numele Black. Vărul meu te iubește și eu cred că dtă poți îndrăzni cu toată încrederea să ocupi locul ce ți-l recunoaște legea și amorul lui Holman, și aceasta cu atât mai mult, căci poți fi sigură, că prin aceea îl vei face într'adevăr fericit. Vrei să ascuți rugăciunile noastre, Lola?”

„Nu-mi este permis,” zise tinăra fată, confusă; fiindcă privirea ei se îndrepta involuntar asupra locului, unde înainte abia cu o jumătate de ceas au șezut legați tatăl și fratele ei.

Această încăpăținare păru că iritează prea mult pe econoama. Ea căută neliniștită prin buzunarul vestmăntului, apoi deodată scoase la iveală o epistolă sigilată. „Poate că-ți vei schimba gândul,” zise ea către Lola, „după ce vei cunoaște cuprinsul acestei scrisori.” Apoi întorcându-se către dl Black, continuă perplexă: „Iartă-mi, domnul meu, ceea ce sunt silită să fac acum. Trebuie să îndeplinesc o datorință, carea îmi cade destul de greu, după ce te-am servit fidel, atâta amar de ani. Binevoește a cere scrisoarea aceasta!”

Dl Black scoase un țipet de surprindere. „Asta e scrisoarea tatălui meu!” zise el, rupând sigiliul. El percurse repede cuprinsul epistolei. „Pentru ce nu mi-ai arătat-o mai de mult?” întrebă el acum supărat.

„Tatăl dtale a voit astfel,” răspunse ea. „Dânsul mi-a demandat, ca în decurs de un an să țin în secret această scrisoare. Dacă după trecerea acestui timp soția dtale se află lângă dtă și este fericită, atunci se ard testamentul. Dacă însă ea nu trăește cu dtă, atunci să-ți dau această scrisoare și dacă-i păstrezi cu sfințenie amintirea, vei avea să-i împlinești întocmai toate dorințele.”

„Ai știut ce cuprindea documentul acesta?” o întrepruse Black.

„Da, fiindcă eu i-am purtat mâna când l'a scris.”

După o pauză scurtă Holman se întoarse către Lola: „Când te-am rugat să te reîntorci la mine spre ați ocupa locul de soție și stăpână, credeam că dimpreună cu amorul puteam să-ți ofer avuție, carea să-ți înfrumusețeze viața. Acest document însă îmi face cunoscut, că nu eu, ci tu ești unicul erede al tatălui meu și că poți dispune cum vrei asupra averii sale.”

La această descoperire fata deveni palidă. „Ah, pentru ce a făcut el aceasta?” murmură ea deprimată, uitându-se perplexă la scrisoarea ce i-o dăde Blak. „Banul să fie puntea, carea ne unește?” Ea tăcu un moment, apoi uitându-se cu dragoste către soțul său, zise: „Nu, Holman, astfel nu-i permis să se întâmple. Singur amorul să fie acela, care să împreune inimile noastre!”

Înainte ca cineva dintre cei de față să-i fi găcit intențiunea, ea a rupt documentul și întinzându-și mâinile, căzu, plină de fericire, în brațele lui Holman.

Două săptămâni după aceea, contesa de Mirac dăde un prânz festiv în onoarea vărului ei și a soției aceluia. Se înțeleg că între oaspeți să adău și cei doi detectivi, Wilson și Hill, și ei priveau cu îndestulare, cât de fericită era părechia cea reunită.

Hill, carele a jucat rolul principal în eliberarea Lolei, se bucura de favorul special al dlui Black, carele își arăta recunoștința în modul cel mai grațios.

Mai mult decât această recunoștință însă îl încântară cuvintele Lolei, când acesta îi zise surizând: „Nici odată nu voi uita, ce ai făcut pentru mine și cu câtă nobleță ți-ai pus viața în joc pentru mine. Dacă „bătrânul francez” cu tusa cea cronică, va vrea cândva să ceară vre-un favor dela mine, o poate face în dragă voie. Interesul și compătimirea ce am avut pentru dânsul în acele zile triste, vor rămânea aceleași și în fericirea mea.”

tr. după

A. Green.

Bibliografie.

A apărut.

Zece ani de viață. Sub acest titlu dl Ignățiu Mircea comerciant, licențiat în drept, președintele reuniunii „Frăția” a românilor din Cața, domiciliată în București, publică un raport despre binecuvântata activitate a acestei reuniuni în primii 10 ani ai existenței sale. Dl Mircea enumără an de an evenimentele mai însemnate din viața reuniunii; din acestea se constată că scopul înființării acestei reuniuni a fost mai ales ajutorarea locuitorilor români din Cața cu prilejul comasării, ajutorarea și susținerea școlii și a elevilor silitori ș. a. Cum s'au urmat aceste ținte sub conducerea dlui Mircea dovedesc cifrele: s'au dat membrilor ca cheltuieli cu comasarea peste 1400 lei, tărânilor din Cața 106 lei, școlarilor pentru cărți, 20 lei studenților din Brașov 200 lei, cantinelor școlare din România 1000 lei, ajutoarele membrilor 280 lei ș. a. totalul acestor sume atinge cifra de 3670 lei. Felicităm pe dl președinte de acestea rezultate atât de mult vorbitoare și dorim progres înfloritor și în viitor.

Ioan I. Lăpădatu: Efectele publice, editura „Revistei economice” Sibiu 1905. Studiul acesta formează nrul 3—4 din biblioteca băncilor române; și pentru noi, cari suntem în dezvoltare pe terenul financiar, scrierea aceasta e foarte binevenită. În capitole separate tratează autorul împrumuturile de stat emisiunea și conversiunea lor, apoi continuă cu scrisurile fonciari și acții și termină cu înșirarea principalelor efecte publice însemnând scădița și valoarea cuponilor, cursul și sortirea lor. Lucrarea aceasta fiind de un interes osăbit, mai ales pentru cei ce ocupă funcțiuni pe la băncile noastre, o recomandăm cu căldură, costă 1 cor.

M. Eminescu: Scrieri politice și literare, vol. I (1870—1877) București 1905. Editura institutului Minerva, pag. 451 preț 2 cor. Biblioteca scriitorilor români editată atât de cu multă grijă de „Minerva”, s'a îmbogățit cu volumul I. a scrierilor lui Eminescu, din care dl prof. Ioan Scurtu publică această ediție critică. Sunt publicate aci cugetări filosofice, sociale, istorice, literare, apoi fragmente politice și literare, articole literare, politice și istorice, publicații de ziare ș. a. totul adunat cu multă îngrijire.

Aurel Scurtu: Căluza stațiilor balneare și climaterice din România. București 1905. Editura institutului Minerva, pag. 341 preț 2:50 cor. Scrierea aceasta pe cât era de așteptată, pe atât e și o publicație foarte prețioasă și bună, de care n'a mai fost alta la noi la Români. După o prefață foarte cumințe a dlui C. Alimănescu fostul director în ministeriul de domeniu, urmează introducerea autorului și apoi noțiuni generale asupra curei de apă, băi ș. a. foarte instructivă. După toate acestea se descriu pe rând în ordine alfabetică numeroasele stațiuni balneare, climaterice, de vilegiatură, de cari atât de bogată e România. Descrierea aceasta e foarte amănunțită, se indică situația geografică, clima, istoricul, amănunte și informațiuni (cuartire, trăsuri, băi, taxele feliurite) împrejurările, locurile de excursie ș. a. plus, că aproape fiecare localitate are cel puțin o icoană. La sfârșit se înșiră feliurite boale și modul de tratament la aceste „băi”, o călăuză a tuturor stațiilor și o hartă generală a acestora. Repetăm că scrierea prezintă e de-o neîntrecută utilitate, ce dovedește chir și faptul că e publicată sub auspiciile ministeriului de domenii din România

Editor și redactor răspunzător:

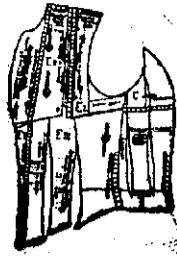
Aurel C. Domșa.

M. C. Domșa

Cărți ce să pot căpeta în Libraria Seminarială.

Floricele de câmp, de A. C. Domșa . . .	1.—
Cântece, Sabo	1.—
Visuri trecute. Ciura	1.—
Studii și Biografii. Dr. I. Rațiū . . .	2.—
Geniu pustiu, Eminescu	2.—
Drumuri și orașe, Iorga	2-50
Poesii de Alexandri	3.—
Teatru I. II. Alexandri á 1.50	3.—
Vers și proză Alexandrescu	1-25
Novela A. Brătescu-Voinesci	1-50
Liter. pop. Eminescu	1-50
Ciocoli N. Filimon	1-50
Legende și basme Ispirescu	1-50
Povești, I. Creangă	1-50
Vorbe înțelepte A. Popoviciu	1-50
Vatra Părăsită Slavici	2.—
Din Bătrâni	2-50
Eminescu și Coșbuc de Alexandru Ciura	1.—
Limba Română poporană și Dia- lectul Sicilian, de Alesiu Viciu	1.60
Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria de Dr. Augustin Bunca, Prețul 3 coroane.	

Biblioteca Minervei 22 nr. fie care număr 15 fil.

marca fabricii

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își poate însa-și pregăti
cu o ușurință de neînchipuit

== talia sa după ori ce modă ==

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie.
și posedă nenumărate scrisori de recunoștință.

Își are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

*** Prețul unui aparat e 3 oor. franco rambursat. ***

== Se caută agenți ==

➡ Prospece să trimit la cerere gratis ➡

Cu toată stima:

Antal Guschelbauer.

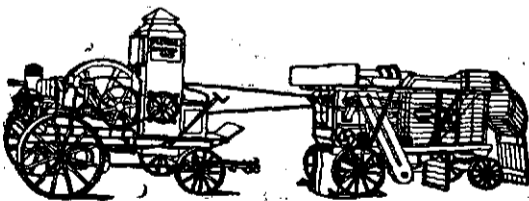
Sopron.

17 (35-52)

FLORICELE DE CÂMP,
schite ușoare. De A. C. DOMȘA
Prețul 1 coroană.

B. DÉNES BUDAPESTA,
VI. Váci-körut Nr. 61.

Urmașul lui BRAUNER și KLAŠEK E.
Plewa inginer, reprezentantul și depositarul
ces. și imp. a fabricii de mașini și motoare
in Ungaria.

MOTOARE

cu bensin, gaz și vapor pregătite
după model 1905.

2-100 HP.

Locomobile cu benzină a 2-20 HP.

Motoare trainice cu gaz, de toate
mărimile, cu cari se spesează pe oară 2-3
filari. Prețuri ieftine și condiții de
solviri foarte ușoare.

Preț-curent gratis.

➡ Să caută în provincie agenți cinstiți.

(10) 11-12

La expozițiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrică de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniou Novotny

— în Timișoara-Fabric —

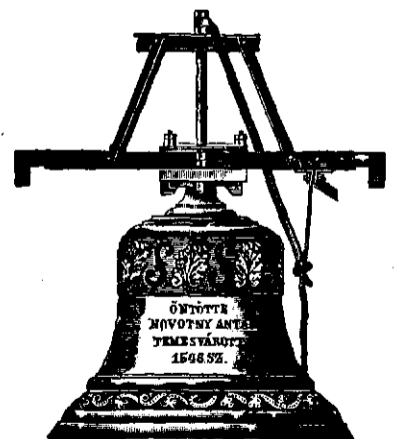
(22) 36-52

se recomandă spre pregătirea
clopotelor nouă, pe cum la tur-
narea de nouă a clopotelor stricate,
mai de parte spre facerea de
clopote întregi armonioase, pe
lângă garanție pe mai mulți ani,
provădate cu ajustări de fer
bătut, construite spre a le întorče
cu ușurință în ori ce parte, în
dată ce clopotele sînt bătute de o
lature prin aceea ce sînt mântuite
de crepare. — Cu deosebire recomănd

== clopotele găurite ==

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sînt provădate
în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru
aceea aș un ton mai intensiv, mai adănc, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminosă, de cât cele de sistem vechi, așa,
că un clopot patentat de 327 kg. este egal în tonul unui clopot
de 461 kg. făcut după sistemul vechi. Mai de parte se re-
comandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător,
— spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de țoce de metal.

➡ Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco. ➡